

KÜÇÜK İŞLETMELERİN KENT PLANLAMAYA KATILIM SORUMLULUĞU KARAHAYIT KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ ÖRNEĞİ

Sülün EVİNÇ TORLAK, Prof. Dr.
etorlak@pau.edu.tr, Pamukkale Üniversitesi

Şenay CEYLAN
senay.cyln@hotmail.com, Gelir İdaresi Başkanlığı

Özet: Türkiye’de, son yıllarda kentsel dönüşüm projeleri aracılığı ile kent parçalarının dönüştürülmesi hız kazanmıştır. Dönüşüm uygulamaları, deprem riski olan yerlerin ve gecekonduların yeniden düzenlenmesi gereği ile başlatılmıştır. Süreç, pek çok tartışmaya neden olmaktadır. En önemli tartışma konusu, yerel halkın proje süreci dışında tutulmasıdır. Pamukkale Özel Çevre Koruma Bölgesi kapsamında kalan, termal turizm sektöründe öne çıkan Karahayit Beldesinde, bazı jeolojik kırklar tespit edilmiş, Belde deprem riski taşıdığı gerekçesi ile dönüşüm kapsamına alınmıştır. Dönüşüm Projesi ile 1105 kişilik Beldede, 140 binanın yıkılması ve 560 kişinin yer değiştirmesi söz konusudur. Uygulama etabına geçilen Projenin, halkın katılımı alınmadan hazırlandığı, ön anket çalışması ile saptanmıştır. Proje sorumlusu idareler buna gerekçe olarak, katılım olanağı verilse bile halkın dönüşüm projelerine katılmak istemediğini, mülakatlarda belirtmiştir. Araştırmada, bu gerekçe olarak, katılım olanağı verilse bile halkın dönüşüm projelerine katılmak istemediğini, 122 kişiyle yapılan anket çalışması ile test edilmektedir. Olanak halkının, belirlenen katılım türlerinden hangisine dahil olmak istediği ve katılmak istemiyorsa bunun nedenleri saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmada, halkın katılımı bir sorumluluk olarak kabul ediliyor mu? Sorusu test edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Dönüşüm, Katılım Sorumluluğu, Karahayit, Karahayit Kentsel Dönüşüm Projesi.

PARTICIPATION RESPONSIBILITY OF SMALL ENTERPRISES IN URBAN PLANNING EXAMPLE OF KARAHAYIT URBAN TRANSFORMATION PROJECT

Abstract: Transformation of urban pieces has gained speed through the urban transformation projects in recent years in Turkey. Transformation implementations initiated with the necessity of reorganization of the zones with earthquake risk and shanty settlements. This process causes a number of debates. The most important question of debate is that local people are excluded from the project process. Once some geological faults were determined in Karahayit Town which is outstanding in the thermal tourism sector and included in Pamukkale Specially Protected Environment Area, it was included in scope of the transformation by reason that it carries the earthquake risk. 140 buildings are intended to be destroyed and 560 people are intended to be relocated in this Town with a population of 1105 people by the Transformation Project. It was determined with a pre-survey study that the Project implementation stage of which was initiated had been prepared without participation of people. The authorized administrations of the Project specified in the interviews that people do not want to participate in the transformation projects even though they are enabled to participate as a ground for this situation.

The research examines this ground. It is tested whether or not people would like to participate in the Project if they are enabled to do so with a survey study applied on 122 people. It was tried to be determined in which participation type the town people want to be included among the participation types specified and what is the reasons if they do not want to participate. In the study has been tested that this question “has public participation been recognized as a responsibility”.

Keywords: Urban Transformation, Participation Responsibility, Karahayit, Karahayit Urban Transformation Project.

1. GİRİŞ

Kentsel dönüşüm projeleri (KDP), kentlerin fiziki iyileştirilmesi için çok önemli bir araçtır. KDP’nin hedefi, ülkeden ülkeye değişse de yaşanılabilir bir kent oluşturmak ortak hedeftir. Kentsel dönüşüm, sadece bir alanın iyileştirilmesi anlamına gelmez. KDP, kent ekonomisine katkı sağlanması, yeni istihdam alanlarının oluşturulması, kentsel yaşam kalitesinin artırılması vb. amaçları da taşır. Türkiye’de KDP’nin en önemli nedeni deprem riski ve kaçak yapılaşmadır. Projelerde yaşanan en önemli sorun ise katılımın sağlanamamasıdır. KDP’ler gerçekleştirilirken halkın beklentileri göz önüne alınmamaktadır. Halkın istek ve yaşam tarzını göz önünde bulundurmeyen projeler başarıya ulaşmamaktadır. Kentsel dönüşümden beklenen faydanın sağlanması, halkın projeleri benimsemesine bağlıdır. Bu nedenle, KDP’lerde halkın katılım sağlanması ve sürekli kılınması önemlidir.

Projelere katılımı etkileyen faktörler, bireysel ve yönetsel kaynaklı olmaktadır. Proje sorumlusu yönetimler, katılım sağlanmasında isteksiz davranmaktadırlar. Buna gerekçe olarak, olanak sağlansa bile halkın katılımı isteksiz olduğunu belirtmektedirler. Halkın projeye katılım için isteksiz olması, katılımı önleyen en önemli faktördür. Ülkemizde halkın bu süreçlere pek duyarlı değildir. Kentliler yaşadıkları mekana sahip çıkma ve onu biçimlendirmeye katkı verme sorumluluğunu taşıyamamaktadır. Çalışma bu sorun üzerine odaklanmakta, birey kaynaklı etkenler üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Çalışmada; Pamukkale Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) kapsamına giren Karahayit Beldesi Kentsel Dönüşüm Projesi (KBKDP) ele alınmıştır. Denizli İline bağlı Karahayit Beldesinin ekonomisi termal turizm yapan pansiyon ve otel işletmelerine dayalıdır. Karahayit’in, en yoğun yerleşim alanında çatlaklar tespit edilmiş, “Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı” ilan edilerek, dönüşüm projesi başlatmıştır. Proje sürecine halkın katılımı sağlanamamıştır. Projeyi yürüten idareler, halkın katılmak istemediğini belirtmektedir. Araştırmada, pansiyon işletmecilerinin yaşamlarını çok etkileyecek olan bu kararlara, katılımı çekimser kalmasının nedenleri araştırılmaktadır.

II. KATILIM

II.1. KDP'ne Katılım: KDP, insanların yaşamları üzerinde köklü etkiler yaratan düzenlemelerdir. Planlamaya katılım, vatandaşların kentin gelişimini etkilemek üzere, karar sürecine dahil olması ve kararları etkileyebilmesidir (Marin, 2007:423). Ülkemizde, halkın bu sürece etkin katılımı sağlanamamaktadır. Bu anlayışa göre, planlama teknik ve uzmanlık gerektiren, kamu yararının sağlanmasına yönelik, bilimsel yöntemlerle yapılan bir süreçtir. Farklı toplumsal kesimlerin görüşlerinin tartışılmasına izin verilmemektedir (Marin, 2007:434). Planlama ve uygulama süreçlerinde toplumun tüm kesimlerinin katılımını sağlanamaması projelerin başarısını etkilemektedir (Köktürk, Köktürk, 2007:7). Katılım, ilgili tüm grupların karar sürecine dahil olmasını öngörür (Ataöv, Osmay, 2007:75). Kentsel Dönüşüm (KD) alanlarında, yalnız halka projeye hakkında bilgi vermekle kalınmamalıdır. KDP'ni uygulamaya geçirmeden, süreçten etkilenecek halk tanınmalı, topluluğun planı etkileyecek özellikleri bilinmelidir. Halkın, sadece kararlara değil, uygulamada da denetimsel (itiraz - yargıya başvurma) katılımı söz konusudur. KDP'lerde, halkın katılımı sorunu düzeltilmediği takdirde, uygulamalarda kaçınılmaz olarak sorunlar çıkacaktır (Özdemir, 2010:24).

II.2. Katılım Etkileyen Faktörler: Katılım, otoritelerin kararlarını etkilerse etkindir, etkinin oluşmadığı katılım, şekilcilikten öteye gidemez (Torlak, Ege, 2007:14). Etkin katılımının 3 bileşeni vardır:

1-Yasal Dayanak: Ülkemizde halkın kararlara katılımı; 5366 s. Yasada yer alır. Ancak, KD sürecine katılımı düzenleyen bir yasa yoktur. İmar Yasalarında katılımı engelleyen de, zorunlu kılan da hüküm yoktur. Planlamaya katılım yolu halka açık olmakla birlikte, bunun kullanılması, yönetimin takdirlerine bağlıdır (Keleş, 2006:334). İmar Yasası'na göre, imar planlarının açıklığı esastır. Ancak, uygulamada "açıklık ilkesi" tam yerleşmemiştir. Planlar onaylanır, halka duyurulur, ilgililer plana itiraz edebilir, dava açabilir. 5998 s. Belediye Yasa KDP'de yetkiyi yerel yönetimlere vermiştir. Yasaya göre; meclis toplantıları halka açıktır. Bu, halkın KDP'den haberdar olmasını sağlasa da, halk görüş bildiremez, öneri sunamaz, bu nedenle tam katılım olmamaktadır. Bu nedenle de, halk toplantılara ilgi göstermemektedir.

2- Katılımcıların Tutumu: Projeden etkilenen katılımcılar açısından, bilgi düzeyi katılımı etkileyen en önemli unsurdur. Halkın bilgili olması, kendilerini katılım için yeterli görmesini sağlar (Turan, 1996:77). Eğitim düzeyi artışı, olaylara ilgiyi ve katılımı artırır, bireyin olayları takip etme ve yorumlama biçimi daha bilinçli olur (Özer, 2004:92). Toplumun bilgili, çevreye duyarlı olması, hakkını savunması katılımın etkili olmasını sağlar. Katılımcı projenin konusu, amacı, önemi hakkında bilgili olmalıdır. Toplumun demografik yapısı, yaş, cinsiyet ile bireylerin sosyal statüsü, mesleği, geliri vb özellikleri de katılıma etki eder. Kentliler yaşadıkları mekana sahip çıkma ve onu biçimlendirme bilincine erişmek zorundadır. (Erkal, 2006:43).

3- Yönetimin Tutumu: Katılımcı projeye katılmakla ilgili, güven sorunu yaşamamalıdır. Otoriteye karşı koruyacak koşulların olmadığı toplumda, katılım gerçekleşmeyecek veya yetersiz kalacaktır. Katılımcılar, fikirlerinin etkili olduğunu gördükleri zaman katılım oranı artar. Katılımcının istekli olması büyük oranda buna bağlıdır. Katılmanın bireye somut bir doyum sağlamaması, etkili olmadığı izlenimi vermesi, katılıp katılmamanın bir şeyi değiştirmeyeceğine inanılması durumunda katılım eğilimi azalır (Kışlalı, 2003:226). Çevrelerini etkileyebildiklerini, denetleyebildiklerini düşünen kimseler, daha çok katılma eğilimi gösterir (Turan, 1996:87). Katılım, riskli bir süreçtir, insanların tutum ve beklentileri değişebilir. Toplumsal fayda ile bireysel faydalar çelişebilir. Halkın eğitim düzeyinin yeterli olmaması, teknik konularda yanlış karar vermesine neden olabilir. Önyargılı tepkiler süreçleri uzatabilir. Bunlar idarenin kontrolünde olmalıdır. Bu konuda yönetimlerin tutumu önemli kazanır. Yerel yönetimin, bilgilendirme, belge-bilgiye erişilebilirlik, tarafsızlık, projelerin halka tanıtılıp görüş alınması, katılım ortamı oluşturması gereklidir.

II.3. Katılım Yolları: Günümüzde, çok aktörlü yönetim anlayışının hakim olması ile katılım, en çok baş vurulan araç olmuştur. Çalışma konusuna göre farklılaşan bir çok katılım yöntemi vardır. Ülkemizde çoğunun yasal dayanağı oluşturulmuştur. Planlamaya katılım açısından; Kent Konseyleri, Halk Toplantıları, Gönüllü Katılımı, Dilekçe ve Şikayet Hakkı, Bilgi Edinme Hakkı, Kamuoyu Yoklaması (anket), İnternet (web sayfaları) en fazla kullanılanlardır. Katılım süreci tasarlanırken, ihtiyaçlara, halkın kapasitesine, yurttaşlık bilincine ve dönüşüm projesinin yapısına göre uygun yöntemler kullanılır (Atkinson, 2004:17).

III. KARAHAYIT BELDESİ

III.1. Karahayit Beldesinin Özellikleri: 1992'de kurulan (Belde, mahalle statüsü ile Akköy Belediyesine katılacak, Akköy adı Pamukkale olarak değişerek, Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin İlçesi Belediyesi olacaktır. Uygulama 2014 yerel seçimler ile başlayacaktır), Belde Belediyesi Denizli Merkeze 25 km uzaklıktadır. 1965 yılında 345 nüfuslu bir köy iken, 1970'lerde aile pansiyonculuğunun gelişmesi ile yerli turisti çekmiş, Pamukkale travertenleri üzerindeki otellerin yıkılıp, konaklama faaliyetinin Kasabaya geçmesi ile önemli bir turizm merkezi olmuştur (www.karahayit.bel.tr-14.06.2012). İstatistik Kurumu verilerine göre, Belde nüfusu kışın 1110 kişidir. Yazın 3 kat artar. Belde'nin en önemli özelliği, kırmızı renkli termal su kaynaklarıdır. Yerel ekonomi, termal turizme bağlı gelişen pansiyon ve otel işletmelerine dayanır. Turizmle ilişkili hediye ve tekstil ürün satışı gelişmiştir. Tarım- hayvancılık yaygın değildir. 1990, Pamukkale ÖÇKB kapsamına girer. Belde, 2014'de Büyükşehir statüsü alacak olan Denizli

Belediyesine katılacaktır (12.11.2012 tarihli 6360 s. Yasa'ya göre).

III.2. Karahayit Belediyesi Kentsel Dönüşüm Projesi (KBKDP): Türkiye'de kentsel dönüşümü başlatan iki faktör (deprem riski ve kaçak yapılaşma) Karahayıtta karşımıza çıkmıştır. Düzensiz, kaçak yapılar Belde'nin üstlendiği turizm merkezi statüsünü taşımamaktadır. Beldenin, çağın sosyo ekonomik ve fiziksel koşullarının gerisinde kalması, diğer kentlerle rekabetini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, 2008 Jeoteknik Raporu'na göre, Alanda çatlaklar ve yerleşime uygun olmayan yerler saptanmış, bu nedenle KDP başlatılmıştır. Çatlaklar yerleşimin merkezinde, Çarşı Caddesi boyunca tespit edilmiştir. Buradaki yapılar büyük ölçüde imara aykırıdır (bilgi.pamukkale.gov-12.04.2012). Belediye, Beldeyi "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı" ilan etmiş, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ), Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (ÖÇKKB), Karahayit Belediyesi, Proje protokolü imzalanmıştır (bilgi.pamukkale.gov-12.04.2012). Proje ile; deprem riskine karşı önlem almak; ekonomiyi canlandırmak, rekabet edebilirliği sağlamak; yaşam kalitesini arttırmak; yayılmayı önlemek; marka bir "termal kent" oluşturmak amaçlanmıştır.

KD alanında, fay hattı üzerinde hak sahibine ait 160 bina bulunmaktadır. Bunların %90'ı, 140 bina pansiyondur. Bir çok yapıda ise işyeri, konut ve pansiyon bir aradadır (Alt katlar işyeri (dükkan) olarak kullanılmaktadır). Dönüşüm uygulaması ile fay hattı üzerindeki yapılar yıkılacaktır. Bölgede oturanlar, çevredeki kamu arazileri üzerinde, yeni inşa edilen alana taşınacaktır. Yıkım işlemine, inşaatlar tamamlanıp, taşınma bittikten binalar boşaltıldıktan sonra geçilecektir. Proje 27 he. alanı kapsamaktadır. Yeni yerleşim alanında, yöresel mimariye uygun, bölgenin değerlerini yansıtan binalar yapılacaktır. İlk etapta ihalesi gerçekleştirilen, 258 konut, ilköğretim okulu, 4 işyeri ile 5 büyük 5 küçük termal pansiyon inşa edilecek. İkinci etapta 20 pansiyon, 16 işyeri daha yapılacaktır. Toplamda Bölgede, 660 odalı 40 termal pansiyon yapılmış olacaktır.

IV. ARAŞTIRMA: KÜÇÜK İŞLETMELERİN KBKDP'NE KATILIM SORUMLULUĞU

IV.1. Konu Amaç: Türkiye de; KDP'ler hızlı uygulanmakta ve halk dışlanmaktadır. Bu konuya, dikkat çekmek, gerçekleştirilecek dönüşüm projelerinde, halkın katılımı konusunda yol gösterici olmak hedeflenmiştir. Söz konusu Projede, halkın katılımı sağlanamamıştır. Projede, halkın sürece katılımı ile ilgili bir ilke yoktur. Yönetim, Projeyi halktan bağımsız yürütmektedir. Karahayit'in, ÖÇKB olması nedeniyle halka proje ile ilgili istekleri ve beklentileri sorulmamıştır. Ancak durum, sadece yetkililerden kaynaklanmamaktadır. Projeyi yürüten idareler, halkın katılmak istemediğini belirtmektedir. Halk, proje hakkında bilgi sahibi değildir. KDP söylentileri kulaktan kulağa duyum şeklinde gerçekleşmektedir. Termal su kaynaklarının Çarşı Caddesi boyunca bulunması nedeniyle, küçük işletmeler özellikle pansiyon sahipleri Projeden çok etkilenecektir ve yeni alana taşınmak istememektedir. Yine de, herhangi bir gerekçeyle ilgililere Proje ile ilgili başvuruda bulunulmamıştır. Günümüzde, "şikayet ve dilekçe hakkı" ve "bilgi edinme hakkı" oluşturulmuş, kurumsal iletişim kurmak için olanaklar (internet) çok gelişmiştir. Ayrıca, Proje ortakları, Belediye ve ÖÇKB, belde sınırları içindedir. Yinede insanlar, bilgi almak, düşüncelerini iletmek, itiraz etmek için yetkili birimlere başvurmamaktadır. Çalışmada, yaşam alanlarının düzenlenmesine karşı bu duyarsızlık araştırılmakta, nedenleri anlaşılmasına çalışılmaktadır.

IV.2. Ön Kabuller: Araştırmada iki ön kabul geçerli olmuştur.

- 1) Kentsel dönüşüm projelerinin uygulanması ve sürdürülebilirliğini sağlamada, halkın proje katılımı en önemli faktörlerden biridir. Ancak, KBKDP'de halkın etkin katılımı sağlanamamaktadır. Halkın projelere etkin katılımını sağlamak, projeden sorumlu idarelerin görevidir. Ancak; proje sahibi İdareler, dönüşüm uygulamalarına halkın katılımını sağlama konusuna istekli değildir.
- 2) Projeden etkilenecek olan yöre halkı, olanak sağlansa dahi katılımı istememektedir. Halkın katılım için isteksiz olması projelere etkin katılımı önleyen en önemli faktördür.

IV.3. Araştırma Evreni ve Örneklem: Proje ile 140 pansiyon yıkılacak, 140 aile 560 kişi etkilenecektir (Hane büyüklüğü 4 kişi alınmıştır). Projeden etkilenen pansiyon sahipleri araştırma evreni olarak alınmış, hepsine ulaşılmaya çalışılmış, 122 kişiyle anket yapılmış, 117'si kullanılmıştır (Bazı işyeri sahipleri dolu sezonda sadece yazın işyerlerini açmaktadır. Kendileri Denizli vb. başka yerde yaşamaktadır). Deneklerin; hepsi 18 yaş üstü, %70,5 erkek, %27'si kadındır. %61,2 evlidir. %0,8 okuryazar değil, %23 ortaokul, %21,3 lise, %48,4 ilköğretim mezunudur.

IV.4. Yöntem: Veriler; anket ve mülakat teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Ankette tercihli soru tipe kullanılmış, (evet, hayır, kararsız). Deneklerden yorum, katkı, öneride bulunması beklenen açık uçlu sorulara da yer verilmiştir. Elde edilen veriler istatistik programla analiz edilmiş, bulguların güvenilirliği Ki Kare analizi ile test edilmiştir. Belediye ve ÖÇKB proje yürütücüleri (Karahayit Belediyesi İmar İşleri Sorumlusu ve Pamukkale ÖÇKB Müdürü) ile mülakat yapılmış proje ve katılım ile ilgili bilgi alınmıştır. Çalışmada ilgili literatür dışında yararlanılan, ilgili haritalara, plan ve plan raporlara Denizli İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Karahayit Belediyesi, Pamukkale ÖÇKB Müdürlüğü'nden temin edilmiştir. Alanla ilgili medyada yer alan haberler derlenmiş, eski fotoğraflardan yararlanılmıştır. Alan farklı

dönemlerde gözlem yolu ile analiz edilmiştir. Görsel belgeleme için bu dönemlerde fotoğraf çalışması yapılmıştır.

V. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

V.1. Karahayıtla İlgili Görüşlerin Analizi

Tablo1: Karahayıtın Tanımı

Karahayıt Tanımı	Turizm Mer.	Sağlık Mer.	Yerleşim	Diğer	Toplam
S	25	66	19	5	115
%	21,7	57,4	16,5	4,3	100,0

Tablo 2: KDP Gerekliliği

Düşünceler	Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
Karahayıt Yeterli	S	85	12	118
	%	72,0	10,2	100,0
KDP Gerekli	S	35	13	111
	%	31,5	11,7	100,0

Tablo3: Karahayıt Eksiklikler

Eksiklikler	Yönetim	Çevre –alt.	Sağlık	İş –Ekon.	Eğitim	Toplam
Yaşam Alanı	S	40	32	14	10	117
	%	34,2	27,4	11,8	8,5	100,0
Sağlık Merkezi	S	19	32	22	4	117
	%	16,2	27,4	18,8	3,4	100,0

V.2. KDP ve KBKDP İlgili Görüşlerin Analizi

Tablo 4: KDP ve KBKDP İlgisi

İlgi	Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
KDP Kavramı Duyma	S	24	1	109
	%	21,9	0,1	100,0
KBKDP Kavramı Duyma	S	13	0	118
	%	11,0	0	100,0

Tablo 5: KD ve KBKDP Bilgi

Amaç	Kent Kimliği	Ekonomik Gelişim	Fiziki Gelişim	Sosyal Gelişim	Deprem Riski	Rant Aracı	Toplam
KD	S	29	30	9	17	10	114
	%	25,4	26,3	7,9	14,9	8,8	100,0
KBKDP	S	24	26	5	12	11	114
	%	21,2	23,0	4,4	9,8	9,7	100,0

Tablo 6: KDP ve KBKDP İlgili Düşünceler

Düşünceler		Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
KDP Yararlı	S	54	40	20	114
	%	47,4	35,1	17,5	100,0
KBKDP Bilgili	S	15	93	4	112
	%	13,4	83,0	3,6	100,0
KBKDP Başarılı	S	27	53	37	117
	%	23,1	45,3	31,6	100,0
KBKDP Tedirgin	S	55	50	7	112
	%	49,1	44,6	6,2	100,0

Tablo 7: KBKDP Etkileri

KBKDP Etki			Evet	Hayır	Kararsız	Toplam	
Karahayıt	Turist –İş Artar olanağı	S	58	37	22	117	
		%	49.6	31.6	18.8	100.0	
	Ekonomi Gelişir	S	75	20	21	116	
		%	64.7	17.2	18.1	100.0	
	Sosyal Yapı Değişir	S	80	19	16	115	
		%	69.6	16.5	13.9	100.0	
	Yaşam Kalitesi Artar	S	54	33	30	117	
		%	46,2	28,2	25,6	100,0	
	Bireysel	Mağdur Olur	S	43	42	26	111
			%	38.7	37.8	23.4	100.0
Konuta Taşınma		S	50	40	21	111	
		%	45.0	36.0	18.9	100.0	
İşyerleri Açma		S	59	38	20	117	
		%	50,4	32,5	17,1	100,0	
Pansiyon Açma		S	53	33	28	114	
		%	46.5	28.9	24.6	100.0	

V.3. Katılımla İlgili Görüşlerin Analizi

Tablo 8: Mevcut Projeye Katılım – Yönetim Girişimi

Katılım Sağlama		Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
Bilgi Verme -Toplantı	S	15	93	4	112
	%	13,4	83,0	3,6	100,0
Anket – Bilgi Alma	S	16	97	1	114
	%	14,0	85,1	0,9	100,0
Eğitim Alma	S	17	96	1	114
	%	14,9	84,2	0,9	100,0
Kararlara Katılım	S	10	86	16	112
	%	8,3	77,4	14,3	100,0
Katılım Etkili Olma	S	10	98	3	111
	%	9	88,3	2,7	100,0

Tablo 9: Mevcut Projeye Katılım – Bireysel ve Birlikte Girişim

KBKDP Katılım		Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
Bilgi Alma Başvurusu	S	35	75	5	115
	%	29,8	65,9	4,3	100,0
İstek ve Şikayet Başvurusu	S	17	94	4	115
	%	12,6	83,4	4,0	100,0
Yönetimin Tutumu Olumlu	S	5	19	29	53
	%	9,4	35,8	54,7	100,0
Birlikte Hareket Etme –STK	S	16	99	0	115
	%	11,3	88,7	0	100,0
Katılım İstemi	S	39	59	16	114
	%	34,2	51,8	14,0	100,0

Tablo 10: Katılmak İstememe Nedenleri

Neden	Bireysel N.	Proje Yararlı	Yetersiz	Etkili olmaz	Diğer	Toplam
S	24	16	7	11	9	67
%	35,8	23,9	10,4	16,4	13,4	100,0

Tablo 11: Uygun Koşullar Sağlansa Katılım

Katılım		Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
Toplantılara	S	61	45	8	114
	%	53,5	39,5	7,0	100,0
Eğitilere	S	65	32	19	116
	%	56,0	27,6	16,4	100,0
Kararlara	S	40	41	27	108
	%	37,0	38,0	25	100,0
Proje Sonrası İzleme	S	39	59	16	114
	%	34,2	51,8	14,0	100,0
Gönüllü Destek	S	55	42	18	115
	%	47,8	36,5	15,7	100,0
Birlik Oluşturma – STK	S	44	52	21	117
	%	37,6	44,4	17,9	100,0
Başarı Katılım Şart	S	75	20	21	116
	%	64,7	17,2	18,1	100,0
Katılım Sorumluluk	S	40	50	21	111
	%	36,0	45,0	18,9	100,0

Tablo 12: Yeterli Bulma ve Katılma İstemi

Katılım İstemi			Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
Bilgi Düzeyi Yeterli	Evet	S	8	6	2	16
		% yeterli	50.0	37.5	12.5	100.0
		% katılım	21.6	10.3	11.8	14.3
	Hayır	S	28	51	14	93
		% yeterli	30,1	54,8	15,1	100,0
		% katılım	75,7	87,9	82,4	83,0
	Kararsız	S	1	1	1	3
		% yeterli	33.3	33.3	33.3	100.0
		% katılım	2.7	1.7	5.9	2.7
	$X^2=3,358; p=0,500$		S	37	58	17
			% yeterli	33.0	51.8	15.2
			% katılım	100,0	100,0	100,0

Tablo 13: Etkili Olma ve Katılma İstemi

Katılım İstemi			Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
Etkili Olma	Evet	S	7	7	-	14
		% dikkat	50.0	50.0	-	100.0
		% katılım	17.5	13.0	-	12.7
	Hayır	S	28	39	14	81
		% dikkat	34.6	48.1	17.3	100.0
		% katılım	70.0	72.2	87.5	73.6
	Kararsızım	S	5	8	2	15
		% dikkat	33.3	53.3	13.3	100.0
		% katılım	12.5	14.8	12.5	13.6
	$X^2=14,750; p=0,005$		S	40	54	16
			% dikkat	36.4	49.1	14.5
			% katılım	100.0	100.0	100.0

Tablo 14: KDP Yararlı ve Katılma İstemi

Katılım İstemi			Evet	Hayır	Kararsızım	Toplam
Yararlı	Evet	S	26	18	6	50
		% yararlı	52.0	36.0	12.0	100.0
		% katılım	68.4	31.0	35.3	44.2
	Hayır	S	8	28	6	42
		% yararlı	19.0	66.7	14.3	100.0
		% katılım	21.1	48.3	35.3	37.2
	Kararsız	S	4	12	5	21
		% yararlı	19.0	57.1	23.8	100.0
		% katılım	10.5	20.7	29.4	18.6
	$X^2=14,750; p=0,005$		S	38	58	17
			% yararlı	33.6	51.3	15.0
			% katılım	100.0	100.0	100.0

Tablo 15: Sorumluluk Duyma ve Katılma İstemi

Katılım İstemi			Evet	Hayır	Kararsız	Toplam
Sorumluluk Duyma	Evet	S	22	19	15	56
		% sorumlu	46.2	30.8	23.0	100.0
		% katılım	46.4	43.1	71.5	49.5
	Hayır	S	21	16	5	42
		% sorumlu	51.6	32.3	16.1	100.0
		% katılım	41.2	39	23.8	37.1
	Kararsız	S	8	6	0	15
		% sorumlu	60.0	40.0	0.0	100.0
		% katılım	15.7	14.6	4.7	13.4
	$X^2=11,812$; $p=0,298$		S	51	41	21
% sorumlu			45.1	36.3	18.6	100.0
% katılım			100.0	100.0	100.0	100.0

VI. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

VI.1. Karahayıtla İlgili Görüşlerin Analizi: Katılımcıların %57.4 Karahayıt'ı Sağlık merkezi olarak görmekte, %72.0 bu konuda yetersiz bulmakta; %55,9 yörede KDP gerekli görmektedir. Yaşam alanı olarak yetersiz görülen konuların başında %34,2 çevre - altyapı sorunları gelmektedir. Eğitim en sorunsuz alan olarak tanımlanmaktadır. Sağlık merkezi olarak yetersiz bulunan konular yönetsel konulardır (%30,8).

VI.2. KDP ve KBKDP İlgili Görüşlerin Analizi: Katılanların %78,0 KDP, %89,0 KBKDP kavramını duymuştur. Bu onların ilgisini göstermektedir. KDP amacı; kentin fiziki gelişimini düzenlemek %26,3 ve ekonomik gelişimi sağlamak %25,4 olarak görülmektedir. KBKDP amaç; %31,9 kentte kimlik kazandırmaktır. Projenin temel nedeni olmasına rağmen, deprem riski algı oranı yüksek değildir (%9,8). Halk, KDP yararlı bulmakta %47,4, ancak KBKDP başanlı bulmamaktadır (%23,1), Katılımcıların yarısı projeden tedirgindir %55. Halk Proje ile ilgili bilgi düzeylerini yeterli görmemektedirler (%83,0). Projenin Karahayıt için beklentiler ekonomi gelişmesi yönünde %64,7, sosyal yapıda değişim beklentisi de yüksektir (%69,6). Halkı projenin soylulaştırma ile sonuçlanacağını düşünmektedir. Uygulamadan bireysel beklentiler %45 konuta taşınmak, %50.4 iş yeri, %46.5 pansiyon açmaktır. %38.7'si mağdur olacağını düşünmektedir.

VI.3. Katılım ile İlgili Görüşlerin Analizi: Yönetim projeye katılım sağlamasının değerlendirilmesi; Katılımcıların %83 bilgi verilme toplantısı düzenlenmediğini, kendilerinden görüş almak için %85,1 Anket -vs. yapılmadığını; projelere dair eğitim verilmediğini %84,2 belirtmiştir. Kararlara katıldığını belirten oranı % 77,4 bunun etkili olduğunu düşünen %88,3'tür. Bireysel olarak bilgi almak üzere idareye başvuran %29,8, bilgilendirmek üzere başvuran oranı %12,4'tür. Oldukça düşük görülmektedir. Bu başvurularda yönetin tutumunu %9,4 olumlu olarak değerlendirmektedir. Proje için bir araya gelerek ortak sorun çözme, birlik oluşturma, dernekleşme vs. konusunda pek girişimde bulunulmamıştır %11,3. Bu koşullarda projeye katılım istemi de %34,2 oranında kalmaktadır. Katılmak istememe nedenleri bireysel %35,8; proje yararlı bulma %23,9; kendini yetersiz görme %10,4; idareyi etkilenmeyeceğini düşünme %16,4 şeklinde ifade bulmuştur. Uygun koşullar sağlanırsa, toplantılara %53,5; eğitim %56,0 katılım daha çok istenmekte kararlara katılımda tereddütler yaşanmaktadır (% 37,0); Proje sonrası uygulamaların takibi %34,2; Destek vermek konusunda gönüllü davranılmaktadır %47,8; Birlikte hareket etme konusunda oran %37,6'dır. Yerel halk KDP başarısı için %64,7 katılımı gerekli görmekte, ancak katılıma sosyal sorumluluk olarak bakmamaktadır %36,0.

VI. 4. Ki Kare Analizi: Analize göre, bilgi düzeyini yeterli bulma ile projeye katılım isteği arasında ilişki yoktur ($p < 0,05$). Yönetimin fikirleri dikkate alması ve katılım istemi arasında ilişki anlamlı değildir ($p < 0,05$) Projeye katılımı sosyal sorumluluk olarak görme ve katılım istemi ilişkisi de yoktur ($p < 0,05$). Ancak Projeyi yararlı bulma ve katılım istemi ilişkisi anlamlı ($p > 0,05$) KDP yararlı bulan, katılmak istiyor.

VII. SONUÇ

KDP fiziki iyileşme için önemli bir araçtır. Ancak, KD yalnız bir alanın fiziksel müdahale ile iyileştirilmesi değildir. KD amacı, dönüşen bölgenin yaşam koşullarını iyileştirmek olmalıdır. Oysa projelerde fiziksel ve ekonomik boyut ön planda tutulmaktadır. Sosyal boyut göz ardı edilmektedir. KD'den beklenen faydanın sağlanması ve uygulamaların sürekliliği halkın projeleri benimsemesine bağlıdır. Amaca ulaşmak için, yerel halkı tanımak, yaşam koşulları bilmek gerekir. Halk, yaşadıkları yerleşim yerlerinin sorunlarını ve olası çözümlerini iyi bilir. Uygulama sonrası, projelerin

etkilenen grupların koşulları, iyileşmiş olmalıdır. Halkın beklentilerini ve yaşam tarzlarını göz önünde bulundurmamayan projeler istenilen başarıya ulaşamaz. Katılımcıların, görüşlerinin dikkate alınması katılım oranı artırır. Birey, kararları etkileyebilme gücü oranında, kendini topluluğun parçası olarak görmekte, projelere sahip çıkmaktadır. Bu konu yönetimlerin önemli görevler düşer. Halkın, dayanışma duygusu ile beldelerini geliştirme çabasına girmelerini sağlamak, yönetimin amacı olmalıdır. Ülkemizde KDP'leri, halka en yakın birim olan yerel yönetimler gerçekleştirmektedir. Bu durum, halkın katılımının sağlanmasını kolaylaştıran bir etkidir. Ancak, KDP'lerini yürüten idareler, halkı proje sürecine katma konusunda isteksiz davranmaktadırlar. Bu durumda kentliler yaşadıkları mekana sahip çıkmalı ve onu biçimlendirme bilincinde erişmek zorundadır. Halk sorunlarını takip etmeli ve yorumlayabilmelidir. Ayrıca, toplumda katılım talebi ve beklentisi ne kadar yüksekse, yönetimlerin halka katılım fırsatı sunma düzeyi o kadar yükselecektir.

KAYNAKÇA

- ARSLAN, H. (2011). Sosyal Dışlanma ve Kentsel Haklar Bağlamında Türkiye'de Kentsel Dönüşüm : İzmir Narlıdere Kentsel Yenileme Uygulaması, MS Güzel Sanatlar Univ., Dok. Tezi (www.tez2.yok.gov.tr-2.5.2012)
- ATAÖV, A., OSMAY, S. (2007). Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Yöntemsel Bir Yaklaşım, ODTÜ, Ankara
- ATKINSON, R. (2004). "Kentsel Dönüşüm, Ortaklıklar ve Yerel Katılım: İngiltere Deneyimi", Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Semp. (www.spo.org.tr-13.02.2012)
- ELGİN, F. C. (2008). "Kentsel Dönüşüm" Projelerinde Kullanıcı Katılımının Önemi -Pangaltı Örneği, Yıldız Teknik Üniversitesi, YL Tezi (www.tez2.yok.gov.tr-04.05.2012)
- ERKAL, H. (2006). Yerel Yönetimlerde Yönetime Katılım, Abant İzzet Baysal Univ., YL Tezi (www.tez2.yok.gov.tr-11.06.2012)
- GÖKSU, F. (2002). "Dönüşüm Projelerinde Yenilikçi Yaklaşımlar", Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul
- KARA, G. (2007). "Kentsel Dönüşüm Uygulamaları", 11. Harita, Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara (www.hkmo.org-08.06.2012)
- KIŞLALI, A.T. (2003). Siyasal Sistemler, Siyasal Çatışma ve Uzlaşma, İmge Kitapevi, Ankara
- KELEŞ, R. (2006). Kentleşme Politikası, İmge Kitapevi, Ankara
- KÖKTÜRK, E., KÖKTÜRK, E. (2007). "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm ve Almanya Deneyimi", 11. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara
- MARIN, C.M. (2007). "Yerel Yönetimlerde Katılım Aracı Olarak Planlamanın Önemi", Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar II, Nobel Yayınları, Ankara
- ÖZDEMİR, D. (2010). Kentsel Dönüşüm Olgusunun Süreç İçinde Değişen Anlamları, Kentsel Dönüşümde Politika, Mevzuat, Uygulama, Nobel Yayınevi, Ankara
- ÖZDEN, P.P. (2000). "Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler ve İstanbul Örneği", İstanbul Üniversitesi SBF Dergisi, Sayı:23-24
- ÖZER, İ. (2004). Kentleşme, Kentleşme ve Kentsel Değişme, Ekin Yayınevi, Ankara
- SELİM, E. (2011). Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sosyo-Ekonomik Boyutlarının İncelenmesi., Selçuk Univ. YL Tezi, Konya (www.tez2.yok.gov.tr-11.06.2012)
- TORLAK, S.E. (2003). "Gecekondulaşmanın Gelişimi, İmar Afları ve İslah İmar Planları", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Sayı:12
- TORLAK, S.E., YAVUZÇEHRE, P.S. (2007). "Belediye Yasalarımızın Kentli Hakları Açısından Değerlendirilmesi", Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar II, Nobel Yayınları, Ankara
- TORLAK, S.E., EGE, M. (2007). Özel Çevre Koruma Bölgelerinin Yönetimi, Turhan Kitapevi, Ankara
- TURAN, İ. (1996). Siyasal İstem ve Siyasal Davranış, Der Yayınları, İstanbul
- ÜSTÜN, G. (2009). Kentsel Dönüşümün Hukuki Boyutu, XII Levha Yayınları, İstanbul
- www.karahayit.bel.tr-14.06.2012
- www.bilgi.pamukkale.gov-12.04.2012

MARMARA ÜNİVERSİTESİ